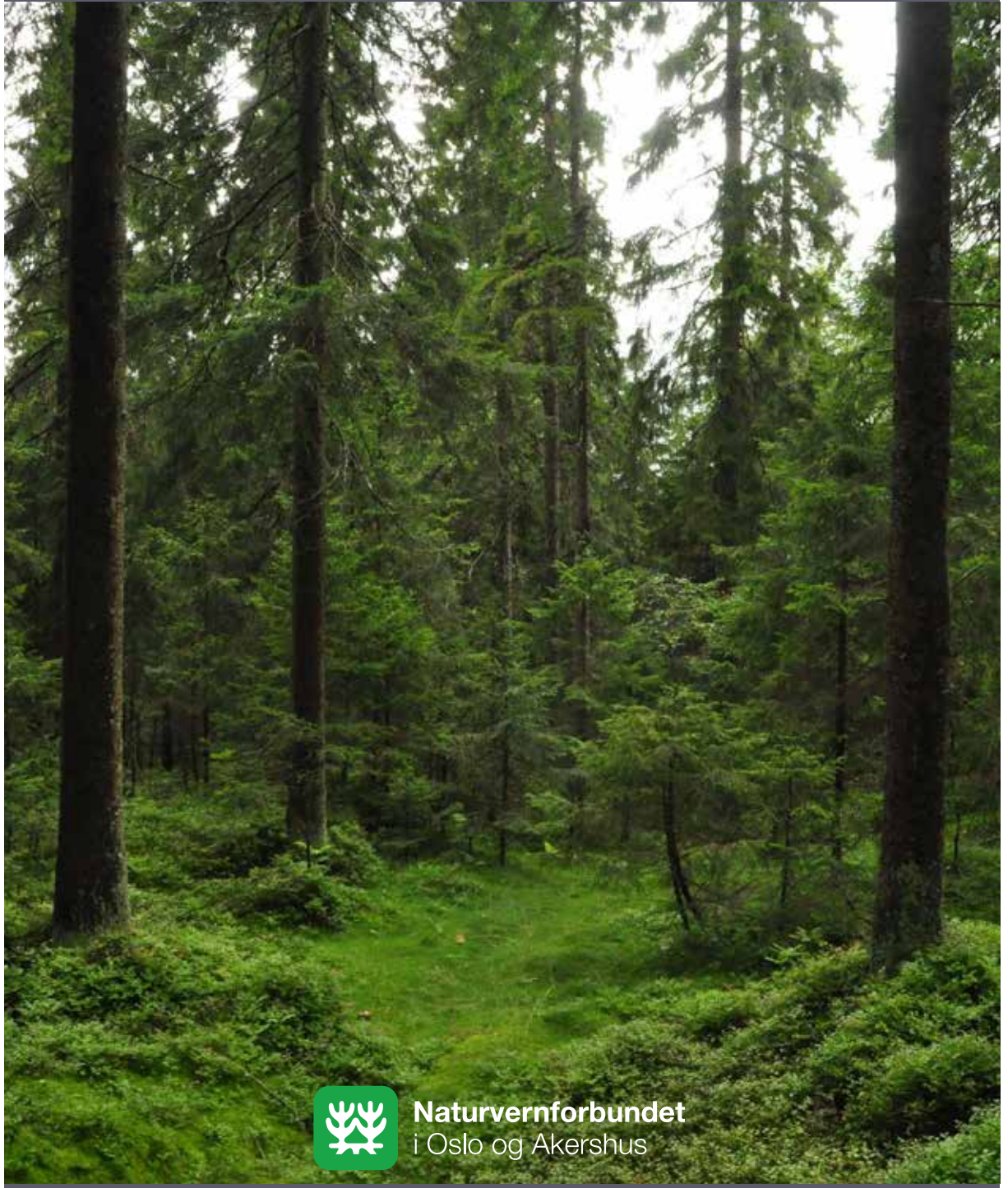

BESTILL MARKAKALENDEREN FOR 2015 – SE SISTE SIDE

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 4 | 2014 | 33. ÅRGANG

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

VELKOMMEN til spennende turer og interessante foredrag i jubileumsåret 2014 (2. HALVÅR)

MER INFORMASJON ANGÅENDE ARRANGEMENTENE FØLG MED PÅ www.noa.no

ONSDAGSFORUM 2014 | 2015

Sted og tid: Mariboegs gate 8, Miljøhuset, 5. etasje, kl. 18.00 – 20.00

Hovedfokus: Friluftsliv, naturopplevelser og livskvalitet

22.10.2014 **Mennesket i naturen og naturen i mennesket**

Hva skal vi med naturen? Ulike måter å verdsette natur og ikke minst diskutere fordeler og ulemper ved begrepet (og anvendelsen av) økosystemtjenester.

Innleder: Dag Hessen, professor, UiO

05.11.2014 **Stillhetens verdi**

Stillheten akkompagneres av naturlige lyder, susing i trær, risling i en bekk. Lar vi støyen drepe stillheten, taper vi ikke bare stillheten som egenverdi, men også som kongeveg til inspirasjon, ettertanke og skapende evne.

Innleder: Nils Faarlund, naturvernforkjemper.

19.11.2014 **Naturmangfold. Hvorfor naturvern?**

Naturmangfold og artsrikdom, arter forsvinner og arter kommer. Rødlister - hvilke arter er røde. Svartelister - hvilke arter er svarte. Belyst med eksempler fra planteriket, soppriket, dyreriket og andre riker.

Innleder: Klaus Høiland, professor, UiO

10.12.2014 **Naturen som et abstrakt fenomen**

“Det fremmedgjorte naturforholdet - og mulige utveier.” Vetlesen legger vekt på at førstehånds - sanselige, kroppslige - naturopplevelser er svært viktige når det gjelder å motivere til motstand mot pågående naturødeleggelse.

Innleder: Arne Johan Vetlesen, professor, UiO

21.01.2015 **NOAs syn på vassdragsforvaltning**

Begrepet Vassdragsforvaltning er beskrevet i Vannressursloven. NOA mener blant annet: Ved sanering av avløpsnett skal lukkede bekker åpnes. Alle bekker skal ha en minstevannføring. Langs bredden av vassdrag skal det være et vegetasjonsbelte. Svakheter og lyspunkter hva angår lovverket, forvaltningsansvaret og myndighetskontroll vil bli belyst.

Innledere: Bo Wingård og John Tibballs fra Lysakervassdragets Venner

11.02.2015 **NOAs syn på Friluftsliv, naturopplevelser og livskvalitet**

Innleder: Simund Hågvær

11.03.2015 **Biologisk mangfold i kystsonen**

Innleder: Jørn Erik Bjørndalen

15.04.2015 **Humler**

Innleder: Representant for La Humla Suse

SØNDAGSTURER | Dagsturer til NOAs seire

09.11.2014 **Tur til Nordre Øyern naturreservat og våtmarkssenter**

Oppmøte: Svingen holdeplass i Fet på Kongsvingerbanen kl. 10.30.

Tog fra Oslo S: kl. 10.04 (til Kongsvinger), på Svingen kl. 10.25.

Til innlandsdeltaet og våtmarksreservatet ved Glommas utløp i Øyeren (vernet i 1975) og deretter til Nordre Øyeren Våtmarkssenter ved Fetsund

Lenser - i 2012 utnevnt til det første autoriserte våtmarkssenteret i Norge.

Tog tilbake til Oslo kl. 16.38, eller kl. 15.38. Evt. buss til Lillestrøm fra Fetsund.

Turleder: Mette Sperre, Naturvernforbundet i Fet, tlf. 906 81 147

28. februar – 1. mars 2015 planlegges helgetur til Romeriksåsene.

Turledere: Gjermund Andersen og Susanne Lemmingson.

VED SPØRSMÅL TA KONTAKT MED NOA 22 38 35 20 ELLER TURLEDER

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Maridalsveien 120
0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@noa.no
www.noa.no

Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Tonje Schou Teigland
920 28 149
tonjesteigland@outlook.com

Forsidebildet:
Variasjon i eventyrskog
Foto: NOA

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2014
All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

BLI MEDLEM
GI NATUREN EN STEMME

MEDLEMSKONTINGENT:
Hovedmedlem: 390,-
Familiemedlem: 450,-
Student: 200,-
Førsteårskontingent for student: 50,-
Pensjonist: 200,-

Kontoret på Vøienvolden er åpent mandag, tirsdag og torsdag, kl. 10–14.

Grevlingen blir trykket på 100% resirkulert papir og er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: IT Grafisk
Opplag: 5.400

LEDER

Det er viktig at folk har muligheten til å komme seg ut i Marka, ut i naturen, raskt. Det er slik Marka har størst verdi. Jeg tror det er sånn flest mulig kan og kommer til å få utnyttet at vi har Marka.

I denne utgaven av Grevlingen er det for det meste Marka det står om. For det er nettopp Marka det står om akkurat nå. Selv om det alltid er et viktig tema, mener artikkelforfatterne at det akkurat nå er veldig viktig å informere. Du kan derfor lese om den pågående debatten mellom Markafor kjempere, idretten og journalister, om «aktivitetssonene» som er foreslått, om noe av det folk som er glad i Marka står ovenfor.

I samfunnet skal vi alltid bli godt informert og se alle sider av saker som mange mennesker har noe med. Valg som tas i saker som for eksempel angår Marka tas på av vegne av mange, fordi det går utover alle som bor i nærheten nå og som skal bo i nærheten senere, og fordi det går utover tilstanden til natur og miljø.

Sentrale NOA mennesker gir her i bladet godt grunnlag for aktivisme og videre engasjement. Det er du som bestemmer hva Marka skal bety for deg og for kommende generasjoner. Det beste

for demokratiet er kanskje å gå ut og skjønne hva naturopplevelser dreier seg om, finne ut hvordan de kan være gunstige i hverdagen.

Og så skal vi stemme på naturen hvis vi vil, vi skal skrike om blomster, gråte hvis trær hogges, og skrive artikler hvis det gjelder å få grønt til å bli svart på hvitt.

Tonje Schou Teigland, redaktør

INNHold

- Bruk og vern av Marka 4
- Den gravende grevling: Anleggssoner i Marka – nei takk! 10
- «Vern Marka mot vern» 12
- Jørgen Stubbesitter 15
- Frønsvollan – NOAs markabase 17
- Bokspalten 18

TELEFONEN VÅR ER BETJENT MANDAG, TIRSDAG OG TORSDAG FRA KL 10.00 TIL KL 14.00.

Tonje Schou Teigland.

Foto: privat.

Grevlingen gir seg ikke, men forsvaret innbitt sin region. Grevlingen biter seg derfor fast og slipper ikke tak før hensikt og mål er nådd. Dette er også NOAs oppgave.

Bruk og vern av Marka

Debatten om vern og bruk av Marka er blusset opp igjen. Gjennom ensidig journalistikk i Aftenposten og Budstikka skapes det et inntrykk av at markaloven stenger idretten ut fra store deler av Marka, spesielt i verneområdene. Dette er ikke riktig og mye av framstillingen er direkte misvisende.

I denne debatten har NOA en klar rolle: Vi skal arbeide for å ta vare på Markas naturmangfold, og for at våre etterkommere skal ha samme tilgang til rike og varierte naturopplevelser som oss. Innenfor de rammene skal vi arbeide for at flest mulig av dagens brukere skal få rike og varierte naturopplevelser i Marka. Skal vi lykkes, må både skogbruket og fritidsbruken av Marka være bærekraftige. Vi kan bruke Markanaturen, men ikke forbruke den. Det er ingen selvfølge i vår tid, og presset på naturen er økende.

NOA skal være et talerør for naturen, det tradisjonelle, uorganiserte friluftslivet og markakulturen, som er de tause og svake partene i Marka som trenger forvaltningens beskyttelse.

NOA og Oslo og Omegn Turistforening utarbeidet i 1998 en felles visjon for Marka. I lys av de diskusjonene som har dukket opp i kjølvannet av markaloven, er det mange av tankene fra den gang som er minst like viktige i dag.

Mange av tankene i visjonen har møtt motstand, mens andre har vært lettere å finne forståelse for. Skogbrukets ensidige flatehogstpraksis og fjerning av verdifull gammelskog er kanskje det klareste eksempelet på motstand, mens verneprosessene, så langt, har vært en suksesshistorie, med 5% av Marka vernet som reservat de

Foto: NOA

siste tiårene, og flere store landskapsvernområder. Hjemmelen for vern av skog av hensyn til naturopplevelse i markaloven er også en seier for det enkle friluftslivet.

Mål og retningslinjer for Oslo kommunes skoger var banebrytende for flerbruken.

Etter flere års arbeid kom Oslo Idrettskrets, OOF, Skiforeningen, Turistforeningen, NOA og skogforskerne fram til en felles forståelse av hvordan Oslo kommunes skoger skulle forvaltes og driftes. Denne enigheten førte til at «Mål og retningslinjer for forvaltning og drift av Oslo kommune skoger» ble enstemmig vedtatt av Oslo bystyre i 1989. Vedtaket var banebrytende for forholdet mellom bruk og vern.

En tilsvarende prosess førte til at Bystyret i 2005 vedtok følgende retningslinjer for friluftsliv og idrett:

«Oslo kommunes skoger skal være et fristed, der menneskene skal kunne

Framkommeligheten i industriskog.

Det er de som ønsker en annen utvikling som har sviktet kompromisset.

oppleve naturens ro og stillhet og drive friluftsliv og idrett. Naturen, det tradisjonelle friluftslivet og Markakulturen er de svake parter som trenger beskyttelse.

- Bare aktiviteter som hører hjemme i Marka skal tillates.

- De tradisjonelle friluftsliv- og idrettsaktivitetene skal prioriteres. Nye idretter og friluftslivaktiviteter må tilpasses innenfor naturens tålegrense.

(...)

- Det tradisjonelle friluftslivet i nær kontakt med naturen skal søkes tilgodesett i det meste av nærområdene.

- Større inngrep til fordel for idrett og friluftsliv skal søkes konsentrert i et mindre antall områder langs Markagrensa. Tilretteleggingen skal avta innover i Marka.

- For å bevare plante- og dyrelivet, naturforekomster eller spesielle naturkvaliteter, kan friluftsliv- og idrettsaktiviteter forbys eller begrenses i spesielle områder eller til bestemte tider.

- Områder med stor verdi for friluftslivet kan vernes som friluftsområder etter PBL eller administrativt.»

NOA står fast på retningslinjene som alle er enige om.

«Naturen, det tradisjonelle friluftslivet og Markakulturen er de svake partene». Ja det gjelder fortsatt, selv om enkelte journalister prøver å skape inntrykk av at NOA er en kompromissløs bremsekloss for all utvikling. Det som er sannheten, er at NOA står fast på de retningslinjene markaorganisasjonene – også idretten - var enige om både i

Fra flere kanter meldes det om et økende press fra private næringsinteresser for å kunne bruke Marka i sin virksomhet.

Et eksempel på flatehogst.

Foto: NOA

Foto: Gjermund Andersen.

Skogbruk - slik det også kan drives.

1989 og i 2005. Det er de som ønsker en annen utvikling som har sviktet kompromisset. Da settes hele forvaltningen i spill - på nytt.

Utfordringene står i kø.

Et av de råeste angrepene på denne enigheten kommer fra Oslo kommune selv. Til tross for det enstemmige vedtaket i Bystyret i 2005, har Byrådet i sitt forslag til kommuneplan åpnet for nærskogen innenfor og langs hele markagrensen skal kunne tas i bruk som byggegrunn for idrettsformål. Mens det i det gjeldende flerbruksplan er avsatt en rekke idrettsområder, der anleggskrevende idretter og andre aktiviteter skal konsentreres, foreslås det nå å åpne opp for dette i hele nærmarka. Alle friluftslivets organisasjoner går sterkt i mot dette forslaget, mens Oslo Idrettskrets støtter Byrådets forslag.

Forslaget om «aktivitetssoner» i Oslos kommuneplan er bare en av mange utfordringer i nærområdene. Fra flere kanter meldes det om et økende press fra private næringsinteresser for å kunne bruke Marka i sin virksomhet. Bymiljøetaten i Oslo holder igjen, men

presset er sterkt, og aktørene finner måter å omgå forbudet mot kommersiell aktivitet, f.eks. ved å alliere seg med et idrettslag eller forening.

En tredje utfordring er i ferd med å oppstå, som en konsekvens av klimendringene – ønsket om å legge hovedskiløypene gjennom Marka utenom innsjøer og bløte myrer, og med en slik tilretteleggingsgrad at de lett kan kjøres opp på lite snø. Antageligvis en nødvendighet, dersom skiaktiviteten skal opprettholdes.

Et siste spørsmål i denne omgangen er om det er nødvendig at alle deler av Marka eller alle kommuner skal ha sine spesialanlegg for enhver idrettsaktivitet, eller om det går an å samle aktører fra et større område i ett og samme anlegg. Diskusjonen om skiskytter-anlegg på Solli i Asker, Franskleiv i Bærum, Sollihøgda i Hole er et godt eksempel i så måte.

Hva er NOAs svar?

Hvordan kan vi bidra til å bevare Markanaturen og den friluftslivstradisjonen vi er så stolte av på den ene siden, og å møte de nye utfordringene på en måte som gjør at mange får et godt for-

Den gang var tiden for samlet og helhetlig planlegging ikke moden, men kanskje er vi kommet lenger nå?

hold til Marka og et ønske om å bevare Markas opplevelsesverdier?

De siste månedenes debatt har avdekket at mange av aktørene på bruker-siden er ensidig opptatt av best mulig tilrettelegging for sine spesielle aktiviteter, uten å ta inn over seg behovene til det store flertallet av brukere som trenger naturen uten eller med beskjeden tilrettelegging – den vanlige turgåeren; hundelufferen, sopplukkeren, de som må ut for å klame hjernen før eller etter jobb, familiene på tur, de stillhets-søkende og mentalt slitne.

Det enkle, tradisjonelle, bærekraftige friluftslivet trenger en talsmann og de trenger arealer. Vi trenger en strategi for tilrettelegging som også tar hensyn til det ordinære, uorganiserte friluftslivet. Derfor går NOA inn for en sone-tenkning som både innebærer avtakende tilrettelegging innover i Marka, at anleggskrevende aktiviteter konsentreres i mindre område r nær Markagrensa, og at det gjennomføres en samlet planlegging m.h.t. gjennomgående traséer og spesialtraséer for spesielle brukergrupper.

Vi trenger en ny flerbruksplan for Marka!

På 1970-tallet samarbeidet organisasjonene sammen om forslag til flerbruksplaner for de ulike delene av Marka, der de ulike ønskene ble veid opp mot helheten. Så kloke og framsynte var disse planene at det nyetablerte Miljøverndepartementet valgte å bruke den samme lesten til å utarbeide sin egen «Flerbruksplan for Oslomarka» i 1976. Den gang var tiden for samlet og helhetlig planlegging ikke moden, men kanskje er vi kommet lenger nå?

Oslo og Omland Friluftsråd – paraplyorganisasjonen der NOA er medlem – har sammen med friluftsliv- og naturvernorganisasjonene utarbeidet «Visjon, mål

Det enkle friluftsliv i karakteristisk skog! Fra turen til Gaupesteinsmarka 28. september. Foto: Øivind Grimmet.

og anbefalinger for Marka» og et plan-dokument som bl.a. inneholder alle ønskede og planlagte anlegg og tiltak for idrett og friluftsliv i de 19 markakommunene. Dette dokumentet er et godt grunnlag for at friluftsliv- og naturvernorganisasjonene og idrettsorganisasjonene i fellesskap utarbeider en samlet plan for de anlegg som bør bygges i Marka de nærmeste årene. NOA ber OOF ta initiativ til å bringe partene sammen til dialog, for å unngå konflikter som vil svekke markaloven og markavernet.

Tvinges NOA til å være en bremsekloss?

Så lenge ingen tar ansvaret for en helhetlig tilnærming i form av en samlet plan, vil det stadig dukke opp nye saker og nye konflikter. Når det er nødvendig for at kommende generasjoner skal kunne oppleve mest mulig naturlig skog og en bærekraftig bruk av Marka, vil NOA påta seg den ubehagelige rollen som de med et annet verdisyn karakteriserer som bremsekloss.

Dette er ikke NOAs ønske.

Har du bilder fra Nordmarksplassene Svartor, Blankvann, Finnerud og Slagtern tatt før år 1990?

DA TRENGS DE NÅ!

Gjennom 10 år har Oskar Puschmann ved Institutt for Skog og Landskap gjort en pionerinnsett for å vise endringene i det norske landskapet som følge av omleggingene innen landbruket. Billedpar med ett fra 1950-tallet og ett tatt i dag viser med tydelighet gjengroingen av kulturlandskapet og hva som er i ferd med å gå tapt.

Nå har Oskar fått i oppdrag å dokumentere endringene i samtlige av landets 22 utvalgte kulturlandskap. Og blant disse er de fire Nordmarksplassene. Oskar trenger eldre bilder av disse fire plassene, slik at han fra i høst og fram til neste sommer kan oppsøke plassene for å gjenfinne fleste mulig av foto-ståstedene til gamle innsendte bilder og refotografere samme motiv slik det ser ut i dag.

Har du eldre bilder fra disse plassene, send dem enten til NOA eller til Oskar direkte: e-post osp@skogoglandskap.no eller: Skog og landskap ved Oskar Puschmann, Postboks 115, 1431 Ås.

NOA og Grevlingen kan love å bringe eksempler her i bladet!

For å illustrere teknikken, har vi fått lov å bruke ett av Oskars billedpar med tilhørende tekst som berører vårt arbeid sterkt – ødeleggelsen av en eventyrskog, og barns opplevelse av tapet:

Foto & © Oskar Puschmann, Skog og Landskap.

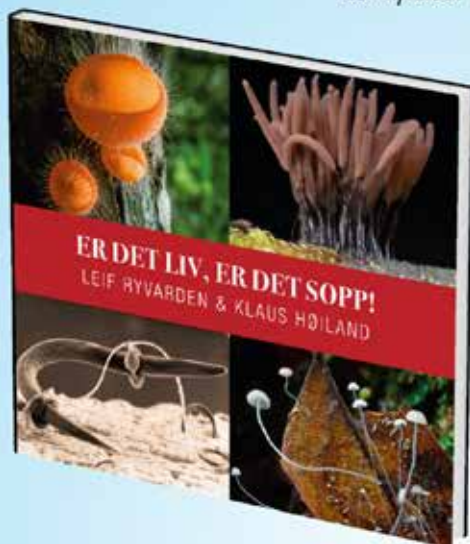
2012-2014. Eventyrskogen som forsvant. På Finnskogen – et sted i Hedmark.

Barns opplevelser av landskapsendringer er ofte et neglisjert tema når store eller små forandringer skjer i deres hverdag. Barna her hadde hatt sin egen eventyrverden rett bak hytta vår – en skogkrull hvor høye graner kneiste mørkt over digre blokksteiner og ga grobunn for fantasifulle barnesinn. Her hadde sjølvste Homsjøkongen kastet stein etter seterbudeia, og mens han holdt på kom selvfølgelig sola opp og trollet sprakk. Det gjorde nesten barna også da de oppdaget at deres egen eventyrskog var ødelagt. Og da de saklig og informativt ble fortalt at skogbruk er miljøvennlig og at trær må hugges for at vi skal få møbler, papir og plank, ble fortellerstemmen møtt med et oppgitt «Yeah right!» - «De voksne er bare opptatt av penger!», hevdet Jr. indignert. «Det er urettferdig!», sa minsten. «Og kjempedumt både for barna og alle dyra i skogen». Deretter gikk hun og skrev sin frustrasjon ettertrykkelig inn i hytteboka.

ER DET LIV, ER DET SOPP!

Leif Ryvarden og Klaus Høiland

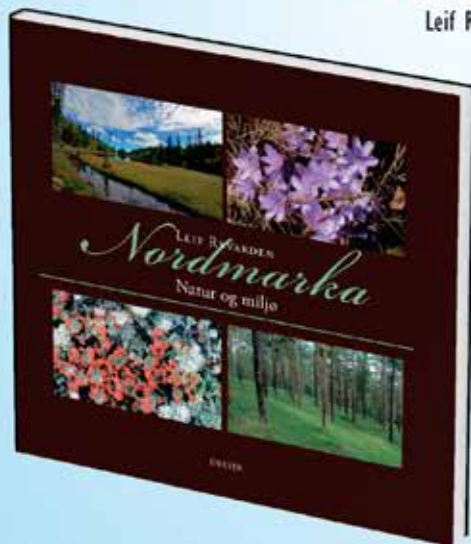
Denne rikt illustrerte boken beskriver hvordan soppene har erobret verden og inngår i absolutt alle livsmiljøer, fra skog og fjell til menneskets egen komplekse kropp. Den beskriver også soppenes enestående tilpasningsevne til alle livets ytringsformer. I mange tilfeller har de utviklet meget fascinerende og velbalanserte samarbeidsformer med andre organismer. Revidert, oppdatert og utvidet utgave av boken som vant Brageprisen i 1998

ISBN 978-82-8265-083-0
INNBUNDET, ILLUSTRERT
399,—

NORDMARKA

Natur og miljø

Leif Ryvarden

Nordmarka har et sammensatt og rikt biologisk miljø. I denne boka blir du kjent med områdets geologi, klima og vannveier foruten dets flora og fauna i alle aspekter fra sopp og blomster til insekter, fisk og fugler. Kunnskap vil alltid forsterke naturopplevelsen, og ved å bryte litt på ditt vanlige vandringmønster, venter nye opplevelser, ofte i forbausende kort avstand fra allfarvei og stier der de andre går.

ISBN 978-82-8265-067-0
INNBUNDET, ILLUSTRERT
399,—

DREYER

DEN GRAVENDE GREVLING

Den gravende grevlingen denne gangen er en artikkel av Bjørn Faafeng, leder av markagrappa i NOA. «Aktivitetssonene» som er foreslått av Oslo kommune mener NOA at er i strid med Markaloven. Dere ble introdusert for problemstillingen i Gjermund Andersens artikkel i forrige utgave, og debatten fortsetter.

Anleggssoner i Marka - nei takk!

«Marka er en evigvarende verdi for Oslos befolkning.», skrev byråd Bård Folke Fredriksen i et innlegg i Aftenposten i sommer, og fortsatte: «Arbeidet med kommuneplanen har vist at det er mer enn nok areal til å ta imot den forventede folkeveksten, uten at vi behøver å ta av Marka.» Så langt kan vi være enige med byråden.

Men den samme byråden foreslår i den nye kommuneplanen to endringer i bruken av Marka som NOA ikke kan gi sin tilslutning til. Den ene er å flytte markagrensen ved Ravnkollen i Lillomarka og ved Stensrud i Østmarka lenger inn i Marka for å bygge boliger i disse områdene. Den andre er å etablere en omlag 1 km bred og nesten sammenhengende «aktivitetssone» innenfor markagrensen i Oslos deler av Marka. Markaloven rakk altså ikke å bli mer enn 5 år gammel før byråden i Oslo krever «omkamp».

Her skal vi kun diskutere den sistnevnte «aktivitetssonen», som vi heretter omtaler som «anleggssonen» fordi byråden i disse områdene ønsker å legge til rette for aktiviteter som ikke tradisjonelt har hatt sin plass innenfor markagrensen: ballfelt, sykkeltraséer, klatreanlegg, skateboardanlegg og golfbaner nevnes som eksempler. Byråden ønsker fortsatt å tilrettelegge for tekniske anlegg i disse områdene, til tross for at markaloven setter klare begrensninger for dette.

Er ikke disse nærområdene verdifulle nok som hundremeterskoger og naturlige korridorer for å komme lengre inn i Marka? NOA, og mange av de andre

friluft- og miljøorganisasjonene, mener at at forslaget går ut over allmennhetens tilgang til åpen og urørt natur i nærmiljøet.

9 av 10 beboere i Oslo bruker Oslomarka regelmessig, viser brukerundersøkelser, og de bynære områdene av marka er naturligvis de mest populære. Her er det liten eller ingen tilrettelegging utover stier og løyper. Brukerundersøkelsen viser at de viktigste grunnene til at brukerne oppsøker Marka er for «å oppleve naturen, stillhet og ro» og «å gå på tur til fots» (Gundersen og medarbeidere, 2004 og Nordisk ministerråd, 2009).

Uten at slik tilrettelegging og etablering av nye anlegg begrenses til områder der det allerede eksisterer alpinanlegg og langrennsarenaer, kan forslaget åpne for betydelige inngrep i mange av de mest verdifulle deler av randsonen, frykter NOA. Det er også registrert mange verneverdige naturverdier i det byråden vil gjøre om til en «anleggssone».

Byråden opererer med det nye begrepet «urbant friluftsliv» på aktiviteter som han altså ønsker å flytte ut i marka. Det høres ut til å være tvilsomt om barn og ungdom som skater eller driver

Er ikke disse nærområdene verdifulle nok som hundremeterskoger og naturlige korridorer for å komme lengre inn i Marka?

ballidrett skal ønske å bevege seg ut i marka for å utøve disse aktivitetene. Dette er aktiviteter som hører hjemme nær boligområdene. «Jeg kan ikke skjønne at barn skal skysses ut i skogen for å skate eller spille ball», sier Bente Lise Dagenborg, vara til styret i Østmarkas Venner: «Jeg tror at de fleste omsorgspersoner ønsker at barn og unge skal være i nærmiljøet og holde på med aktiviteter som naturlig hører hjemme der og ikke flere hundre meter inn i skogen.»

Den mest brukte og verdsette del av Marka skal altså gradvis omdannes til arenaer og anlegg, der det i dag er hundremeterskoger og etablerte korridorer av stier og løyper fra bebyggelsen ut i Marka. NOA holder fast på at det er av stor betydning for store deler av Oslos befolkning at Markas nærområder fortsatt skal kunne tilfredsstille behovet for naturopplevelse og stillhet.

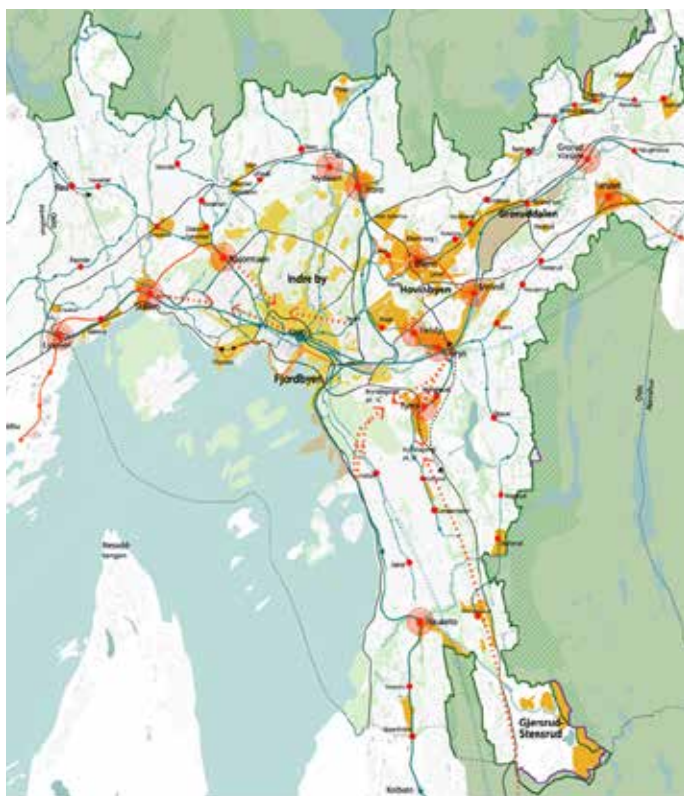
Byrådet foreslår i tillegg at tekniske bygg med grunnflate opp til 50 kvadratmeter skal kunne tillates i anleggssonen. Dette undergraver klare bestemmelser i markaloven som i utgangspunktet forbyr nye bygninger i marka utenom etablerte gårdstun etc.

Vi kan med Oslos forslag om anleggssoner innenfor markagrensen vente et ras av tilsvarende ønsker fra Nittedal, Asker, Lørenskog og Ski. Og 14 andre kommuner som har arealer innenfor markagrensen. Hva om disse også vedtar det samme som Oslo nå foreslår? Oslo kommunes forslag utgjør omlag 27 km² marka-areal, eller omtrent 10 % av Oslomarka innenfor kommunens grenser. Vi kan risikere at 10 % av arealene innenfor markagrensen åpnes for tekniske inngrep og anlegg som hører

hjemme i ytre deler av byggesonen. Det var nettopp slike inngrep som markaloven skulle hindre.

NOA setter sin lit til at miljøverndepartementet setter en stopper for Oslos ønske om «anleggssoner», i tråd med det som ble vedtatt i Stortinget for 5 år siden. Så får vi minne byråd Bård Folke Fredriksen om det han skrev om at «Arbeidet med kommuneplanen har vist at det er mer enn nok areal til å ta imot den forventede folkeveksten, uten at vi behøver å ta av Marka.» Det er vi fortsatt enige i.

Hva om disse også vedtar det samme som Oslo nå foreslår?

Skillet mellom byggesonen og Oslomarka, der markaloven gjelder - er her markert med en grønn strek. Nå foreslår Byrådet i Oslo å åpne for uthuling av markaloven med en «aktivitetssone» innenfor markagrensen (markert med grønn skravur).

RETTELSE

I en artikkel om humler i forrige utgave av Grevlingen vises det til Hageselskapets planteliste for planting. Kulestiel, som det var bilde av i artikkelen, og flere andre arter på plantelisten er svartelistet og burde derfor ikke plantes. Jeg beklager denne feilen.

Red. Tonje Schou Teigland

«VERN MARKA MOT VERN»

Dette har vært overskriftene i flere avisartikler i høst. Representanter for forskjellige idrettsgrener hevder at verneforslag i Marka vil sette begrensninger for deres utfoldelse av idretten. Dette er vanskelig å forstå. 95 % av Marka er ikke vernet mot skogbruk. Det burde derfor være plass til utfoldelse for alle. Riktignok har vi Markaloven. Den legger få begrensninger for vanlig ferdsel, men legger restriksjoner på anlegg av bygg/hytter og veier.

Markaloven begrenser ikke skogbruket. Derfor er store deler av Marka preget av hogstfelt, som andre skoger på Østlandet, med store mengder kvist og dype hjulspor eller ugjenomtregelig krattskog. Når denne plantede krattskogen vokser til, blir den til en artsfattig steril industriskog med få opplevelseskvaliteter. Idretten vil ikke legge sine aktiviteter til slike områder. De vil selvfølgelig, som oss andre, ferdes i åpne gammelskoger med god oversikt, lett fremkommelighet og store opplevelsesverdier. Det vil si at de helst vil være i de såkalte eventyrskogene. Noen av disse er vernet som naturreservater, mens resten er under et vedvarende press fra hogstmaskinene.

NOA kjemper en innbitt kamp for å stoppe hogst i de mest verneverdige skogene. Dette blir oftest avvist med at den oppdaterte markaforskriften mangler. Stortinget ba Mat- og Landbruksdepartementet om å tilpasse denne forskriften til nye lover og forskrifter om Marka da markaloven trådte i kraft i 2009, men departementet har hittil trenert saken i 5 år. Den eneste måten å stoppe flatehogst i eventyrskogene på er å innføre vern.

Markaloven (ML) gir hjemmel for vern av områder med store opplevelsesverdier etter § 11, men loven gir liten erstatning for vernet. Oslo Kom-

mune aksepterte betingelsene og fikk vernet fire friluftslivsområder i sine kommuneskoger: Skjenningsåsen, Godbekken, Hauktjern og Spinneren. Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA) har utredet og foreslått 18 andre områder som vil være til stor verdi for hele Oslo-regionen. Grunnene aksepterer imidlertid ikke erstatning etter ML. Derfor er de nye områdene foreslått vernet etter naturmangfoldsloven (NML) som gir erstatning av en helt annen størrelsesorden. Områder som blir vernet etter NML vil nødvendigvis bli definert som naturreservater. Staten har generelle regler for slike reservater. Det skal tas hensyn til naturen. Store idrettsarrangementer må det derfor søkes om. Vanlig ferdsel blir det ingen restriksjoner på - i motsetning til det som er blitt hevdet i mange avisoppslag i høst.

NOA har arbeidet i 32 år med systematisk å kartlegge, registrere og karakterisere de siste verneverdige skogene i Marka. De fikk navnet eventyrskogene i motsetning til industriskogene som ellers dominerer. I alle disse årene har NOA arbeidet aktivt med vern av eventyrskogene.

Noen representanter for idretten vil ikke ha vern og tror at da vil alt bli bedre. Skogbruket står imidlertid klare til å hogge i alle områder som

Departementet har hittil trenert saken i 5 år.

ikke er vernet. Vi ender da opp med at også de siste små områdene med fremkommelig og opplevelsesrik skog kan bli ødelagt. På Krokskogen er det nå så mange sammenhengende flatehogstfelter at jeg vil foreslå at navnet endres fra Krokskogen til Krokflaten. (Ta for eksempel en tur på Øskjevallsbrenna nær Krokkleiva så forstår dere hva jeg mener).

Andre representanter for idretten har hevdet at vernet bør foregå etter ML i stedet for NML. Slik lovverket er

utformet, gir dette ikke erstatning til skogeierne. Resultatet blir trolig at hele verneprosessen settes over styr og at det blir nye kamper mot industriskogbruket, men denne gangen uten frivillig vern som et mulig kompromiss.

Konklusjonen er at dersom det pågående vernearbeidet blir stanset eller ødelagt, har idretten gjort seg selv og alle andre i Oslo-regionen en bjørnetjeneste.

Vanlig ferdsel blir det ingen restriksjoner på - i motsetning til det som er blitt hevdet i mange avisoppslag i høst.

Vern marka mot dette!

Foto: Øvind Grimmer

ÅRETS JULEGAVE TIL MARKAS VENNER!

Nå er den kommet, boka «De siste eventyrskogene», skrevet av NOAs Gjermund Andersen og med Markakart i 1:50.000 med alle eventyrskogene inntegnet som en del av pakken. Nydelig illustrert med bilder fra våre beste skogfotografer.

Bokas innhold, beskrivelsen av Markas eventyrskoger, er et resultat av en ti-årig dugnadsinnsats i Markagrappa. Skrivningen av boken er finansiert med testamentariske gaver fra Ole Hans Kristiansen og Anne Brostigen, som begge gjennom ti-år sparte opp av beskjeden uføretrygd, og valgte å gi det til NOA før de døde. Og forfatterinntektene tilfaller NOA, til fortsatt arbeid for å bevare eventyrskogene.

Ved å kjøpe boka gjennom NOA, får vi også betydelige salgsinntekter. Det er fastpris på bøker i Norge, så noen rabatt kan vi ikke gi – men vi oppfordrer alle våre medlemmer og venner om å kjøpe boka gjennom NOA, og slik bidra til at vi kan fortsette arbeidet for at eventyrskogene også skal kunne oppleves av våre etterkommere.

BOKA KOSTER KR 399,- hentet på Vøienvolden (eller annet avtalt sted). Ved forsendelse legger vi til porto og omkostninger. Ring 22 38 35 20 (mandag, tirsdag og torsdag kl 10-15), eller send en e-post til noa@noa.no

NATURGLEDE OG KAMP I HUNDRE ÅR

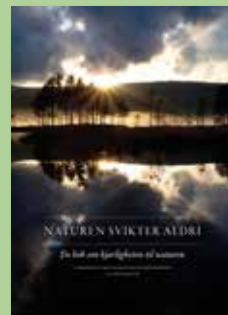
Vi feirer våre hundre år med en rykende fersk jubileumsbok! Her finner du smakebiter fra NOAs arbeid og virke, historikk og naturvernseire, samt refleksjoner rundt veien videre. Med sitt mangfoldige innhold rommer boken både tilbakeblikk og fremblikk. Vi er svært fornøyde og håper du finner stor glede av å lese den!

BOKEN KAN KJØPES PÅ VØIENVOLDEN FOR 200,-

JUBILEUMSBOKEN «Naturen svikter aldri»

I samarbeid med Naturvernforbundet har Dinamo Forlag laget en annerledes jubileumsbok i anledning 100-årsjubileet.

Naturvernforbundets medlemmer kan kjøpe den i Naturvernforbundets nettbutikk for kr 198,- + frakt. Normalpris kr 398,- + frakt.

Grønt Sitat

«DET GÅR TIL HELVETE BÅDE PÅ HELSE- OG MILJØFRONTEN HVIS BEFOLKNINGEN IKKE GJENVINNER SIN TAPTE SANS FOR FORSAKELSENS GLEDER» - PROF. I SOSIALMEDISIN PER SUNDBY

Gitt NOAs redaksjon av leser Jørgen Vogt

MARKAKALENDEREN 2015

Så er den her igjen! Markakalenderen. NOAs salgsvare nummer én gjennom snart 25 år. 13 flotte Markabilder. Turforslag med kart. Stort kalendarium, men hendig format. Kalenderen var den første i Norge som ble trykket på resirkulert papir, og har siden vært det. Spiralisering med solid oppheng – kvalitet i alle detaljer.

For 2015 kan vi spille på en stor bank av bilder og turforslag fra boka «De siste eventyrskogene». Dermed vil det bli noe for enhver smak: Mange turer i nærområdene, men også inn til Markas hjerte. Noen forslag langs velkjente stier, andre med «dristige» forslag om å prøve en tur utenfor allfarvei. Kartskisser gir god oversikt, når du skal orientere deg på Markakartet. Eller kanskje er du så kjent i Marka at skissen holder? Vi lover gode Markaopplevelser til de som prøver våre turforslag! Kvantumsrabatt ved kjøp av fler kalendere. Ideell julepresang til turvenner, utflyttede Markaentusiaster, kolleger, naboer...

Ved å kjøpe Markakalenderen 2015 bidrar du vesentlig til NOAs arbeid – Støtt opp – kjøp Markakalenderen!

GLED DEG!

Frithjof Funder

Jørgen Stubbesitter

FJESBOKEN

Jeg liker ganske godt å være gammel. Med gode ankler etter iallfall litt av livet på myke stier, gått opp av gamlinger før meg. Ikke er jeg på Facebook heller; du kan kanskje si at jeg er på fjesbok nok gjennom denne spalten. Jeg hadde en venn, en veltilpasset kontormann, som det var umulig å be på en søndagskveld – nei, da hadde han vært i Marka, fått en god søndagsmiddag, og måtte ha ro og la dagens opplevelser synke inn.

Da kommuniserer heller ikke jeg. Jeg følger ikke med – ikke kan jeg spontant sende bilder av elgen jeg snakket med, på sekundet til mine nærmeste femti venner fra mobilen, i samme sekund lagret på pc'en hjemme.

Det har jeg lært av Munch og Nupen – jeg «maler» ikke det jeg ser, men det jeg så. Hvis jeg en gang kunne formidle essensen av hva jeg så rundt omkring på Lauvåsen og ved Lauvtjern sammen med min firbente venn, naboens nydelige puddeltispe

KreativStrek/Sundhell

Leika – ja da kunne jeg fornøyd trekke mitt siste pust. Det ville være fjesbok god nok.

I nærheten av gapahuken til de andre herrene oppi Lauvåsen, som selv kaller seg knokkelgutta, har Leika funnet en svartbrent pinne som naturligvis må kastes opp i luften. Vi sitter og ser utover dalen hvor menneskeflommen har veltet inn over jordbrukslandet, først med sine småhus, bygget på familie- og vennedugnad mange av dem, så nedvalset i stigende tempo av trafikkmaskiner og høyblokker. Men åsene er der nesten som før.

En humle flyr opp. Leika, gamle damen, gjør et åttetalls-sprang i luften for å fange humlen, samtidig som hun skal holde på pinnen. Begge glipper i farten. Litt flau, halen henger et øyeblikk, men så er det tid for en skive leverpostei. Det har sine fordeler å leve i nuet, også.

Vi høres av.

Enten du har lyst til å være aktiv eller ønsker å gi en gave...

NOA TRENGER DEG!

Bli med og hjelp NOA med å videreformidle det vi arbeider for. Bidra med godt humør eller ressurser inn i et fellesskap som brenner for å ta vare på våre umistelige naturverdier, og som har grønne formål for både Marka, by, bygd og fjord.

Hva kan du gjøre?

Først og fremst, bli medlem – og verv medlemmer. Er din familie medlem, hva med dine venner? Man kan melde seg inn ved å sende en sms med NATUR til 2377.

Bli NOAs grønne venn, gi et fast beløp i måneden, som skattefri gave. Du kommer på vår e-postliste, og vil få beskjed fra oss når *Grevlingen* og *NOAs ark* er tilgjengelig på våre hjemmesider.

Hvordan bli NOAs grønne venn? Gå inn på vår hjemmeside eller ta kontakt med oss på e-post noa@noa.no

Gi NOA en jubileumsgave. Vi har fylt hele 100 år, og dersom du har lyst til å ønske oss til lykke med de neste hundre, blir vi hoppende glade! Alt du trenger å gjøre er å betale inn ønsket beløp til kontronr: 1280.0502347. Merk gjerne innbetalingen med «jubileumsgave».

Les videre om hvordan du kan hjelpe NOA på hjemmesiden vår www.noa.no

BLI AKTIV!

I NOA er det mange muligheter og måter å være aktiv på. Dersom du brenner for et spesielt tema kan du bli med i en av våre arbeidsgrupper. Ønsker du å delta på enkeltarrangement eller aktiviteter, har du mange muligheter.

«Den gamle mester» i Krødsherad. Vernet i 1914.

HVA DU KAN GJØRE

FACEBOOK

Lik siden vår på Facebook! Du hjelper oss ved å vie oss oppmerksomhet i sosiale medier.

Frønsvollvirksomheten er i utvikling og vi ønsker oss flere aktive NOA deltagere!

Frønsvollen - NOAs markabase

Vi er nå halvveis i det niende året på Frønsvollen og stedet har befestet sin posisjon som samlingsplass for NOAs aktiviteter. Frønsvollen er stedet for en hyggelig rast ved ovnen i stallen eller ved et solfylt utebord med vidt utsyn mot Marka. Beitende dyr på vollen forsterker den fine og rolige atmosfære som preger området.

Enda triveligere blir det for dem som ønsker å engasjere seg i de mange gjøremål på stedet:

Birøkting, dyrkningsprosjekter, vedkløyving, snekring, maling, informasjonsarbeid, tilsyn med dyr, vedlikehold av skigard og gjerde, pleie av kulturlandskapet og produksjon av egne materialer til utebord, vedlager mm.

Dugnader og andre samlinger gir grunnlag for meningsfull deltagelse i et prosjekt som verdsettes av markabrukere utover NOAs rekker. Vårt budskap om behovet for vern av gjenværende naturskog i Marka vekker interesse, og resulterer ofte i nye medlemskap!

Som ledd i NOAs 100 års markering arrangerte vi 7. september aktivitetsdag spesielt rettet mot barn.

Større entusiasme og mer enga-

sjert deltagelse har vi aldri opplevd på Frønsvollen!

Det kreative snekkerbord konstruert av Jens Gram og Sigmund Skeie var fullsatt av barn under stødig ledelse av Sigmund, godt støttet av fornøyde foreldre. Vandrestaver, kroker og fuglekasser ble produsert i stort antall. 7 kilo pinnebrøddeig med oregano ble omdannet til velsmakende bakevarer med noe varierende kulør!

Bifolkets sinnrike organisasjon og og nødvendig røkterutstyr ble presentert av Lise D. Hausler som nå koordinerer vår birøktergruppe. Spiselige blomster, urter og vekster ble introdusert for interesserte markavandrere.

Småkryp og insekter kunne beskues i elektronmikroskop og utfordrende naturquiz var utplassert langs evenyrskogstien.

Frønsvollvirksomheten er i utvikling og vi ønsker oss flere aktive NOA deltagere! Sjekk vår kalender på NOAs nettsider som viser ledige stallvakter og ta kontakt med fv@noa.no.

VI SER FREM TIL Å SE DEG
PÅ FRØNSVOLLEN!

VARSLING AV FRISTER I FORBINDELSE MED ÅRSMØTE MARS 2015 ÅRSMØTE

Årsmøtet er NOAs høyeste organ, og avholdes hvert år i mars. Dette skal medlemmer og lokallag varsles direkte om, gjennom en kunngjøring som skal komme minst to uker før årsmøtet avholdes. Denne kunngjøringen vil da inneholde de saker som skal opp til behandling på årsmøtet. Alle medlemmer av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, som har betalt årets medlemsavgift har adgang til møtet.

NOA skal varsle alle lokallag og medlemmer om viktige frister i forbindelse med årsmøtet, denne varslingen skal skje før 1. januar.

Disse fristene er, slik de fremgår av vedtektene:

- Innmelding av saker til behandling i årsmøtet må være kommet frem til styret i NOA innen 31. januar.
- Sakspapirene i forbindelse med årsmøtet skal være lokallagene i hende minst 2 uker før årsmøtet
- Sakspapirene skal være tilgjengelige for medlemmene senest to uker før årsmøtet

Skriftlig forslag fra valgkomiteen om kandidater til tillitsvalg må være skriftlig formidlet til styret i NOA fire uker før årsmøtet. (Det er likevel anledning til å fremsette forslag til kandidater til valg som tillitsvalgt, en uke før årsmøtet.)

Årsmelding og oppgave fra Lokallagene, vedrørende valgte tillitsmedlemmer og regnskap sendes styret i NOA senest 2 uker etter lagets årsmøte. Lokallagenes årsmøte avholdes i februar måned.

For praktiske spørsmål i denne forbindelse, ta kontakt med noa@noa.no
For spørsmål til styret, ta kontakt med gjermund@noa.no
For øvrig vises det til våre vedtekter på NOAs hjemmeside www.noa.no, under «Kontakt oss».

Snipp snapp snute, så var eventyret ute?

SETT OG SAKSET

Av Frithjof Funder

Smart med el-bil

Vi legg ned forbod mot støvsugarar [EU fra 2017] som ikkje har noko å seie i miljøsamheng og subsidierer ein el-bil [Tesla] som slepper ut 18 tonn med CO₂ berre i batteriproduksjonen.

Jon Hustad i Dag og Tid, 29. august 2014

Klimaverstingen Norge

Internasjonalt oppfattes Statoil og Norge som klimaverstinger. [...] Vi nærmer oss det stadium der myndighetenes handlingsvegring må betraktes som en ny form for klimafornekting. [...] Mangelen på handling er dypt uharmonisk og i konflikt med noe grunnleggende som ikke bare gjelder for arten mennesker, men også er en innkodet drift i alle dyr: Dyr og fugler tar vare på sine nyfødte. [...] De kalles «Efterslægten» i Grunnlovens § 110 b. Espen Stueland i Samtiden 2 2014.

Et spotsk symbol på et prinsipløst moderland

Men når en norsk hederspris bærer Peer Gynts navn, kan det også tyde på en tolkningstradisjon som underspiller Ibsens utgangspunkt, nemlig Peer som spotsk symbol på et prinsipløst moderland.

Fra Sigurd Zieglers anmeldelse i Morgenbladet 25.–21. august 2014 av den «skavlanske» oppsettingen på Nationalteatret.

Gjermund Andersens «De siste eventyrskoger» er ute for salg. Det er en bok om en av de mest sentrale kampene NOA har tatt og skal fortsette å ta. Boken er et argument for hvorfor gammelskog må bevares, og dette er formidlet til lesere gjennom flere elementer, for eksempel turbeskrivelser, historie, områder med verne-gjennombrudd og områder som burde bli vernet. Hele Oslo marka er med. Nordmarka, Østmarka, Lillomarka, bynær eventyrskog, eventyrskog med spesielle særpreg, Romeriksåsene, for å nevne noe, og man kan garantert lese om steder man ikke har vært før, men får lyst til å dra til. En mulighet til å bli godt kjent med nærmiljøet, eller se nye sider av det man allerede kjenner til. Full av ekspertkunnskap fra en som kjenner hver krik og krok i Marka og derfor de mest opplevelsesrike delene av den, er denne boken også lærerik, lettlest, oversiktlig og aktuell.

Marka som medisin. Boken stiller kritiske spørsmål om dagens samfunn. NOAs mening er at Marka og eventyrskog både virker forebyggende og lindrende på fysisk og psykisk helse.

Gjermund Andersen skriver at Markas eventyrskoger har en viktig egenskap i at den er så variert. Det er nye opplevelser i hvert tre, under hver busk og rundt hver stein. Variasjonen kan være en av grunnene til at folk vil dra ut på tur, det kan være spennende å legge merke til noe nytt hver gang, og gå i ukjent terreng. Eventyrskogen gjør at man kan dra til Marka, og ikke til en annen verdensdel, for nye opplevelser.

Boken beskriver også eventyrskogen som et eksempel på naturens egen kunst, en representasjon av mening, av følelser, som samler mennesker som deler en lidenskap for den. Han skildrer kulturen i naturen.

Et spørsmål videre kan være: Hva betyr Marka for folk som for eksempel har vokst opp med et digitalt miljø og mindre på tur? Eller viktigere, hva kan den bety? Passer eventyrskogene inn i

mindfullness og pustetrening? Er det fotografien som er viktigst? Poesien og kunstnerinspirasjonen? Mosjon?

Eventyrskogene tar opp viktige spørsmål bare ved å eksistere. De forteller oss om tid. At hva vi har i dag skal vi bevare for flere generasjoner etter oss. De forteller oss om skogens egenskaper til å passe på seg selv helt alene, og likevel ha verdi for oss.

Omtalt av Tonje Schou Teigland

Gjermund Andersen
De siste eventyrskogene
223 sider

GRØNT DIKT

SPØR VINDEN

Spør vinden,
helst han tusul.
Han fer vide,
og kjem ofte att
med godt svar.

Olav H. Hauge

LOKALLAG I NOA

Send rettelsel til noa@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I ASKER

Kontaktperson: Jan Häusler, Postboks 332, 1372 Asker, 982 99 667, asker@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Kontaktperson: Bjørn Kåre Salvesen, Postboks 252, 1319 Bekkestua, 976 76 690, bjorn.kare.salvesen@online.no

NATURVERNFORBUNDET I FET

Kontaktperson: May Oldervik, 997 41 483, fet@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I LØRENSKOG

Kontaktperson: Margreta Bondevik, unniaas@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NANNESTAD/GJERDRUM

Kontaktperson: Kåre Homble, 926 96 375, k.homble@online.no

NATURVERNFORBUNDET I NES

Kontaktperson: Karin Olsen, 63 90 93 90, nes@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ NESODDEN

Kontaktperson: Peter Schjøberg, 66 91 48 50, pschjo@hotmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NITTEDAL

Kontaktperson: Hiltrud Hemmersbach, 67 07 95 44, naturvernnittedal@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OPPEGÅRD

Kontaktperson: Mariella Memo, marimemo@online.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Kontaktperson: Åke Hartmann, Ullevålsveien 52, 0454 Oslo, 901 01 415, ake.hartmann@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OSLO VEST

Kontaktperson: Georg Reiss, 901 42 331, oslovest@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO ØST

Kontaktperson: Eirik Gran, 958 31 400, osloost@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I SKEDSMO

Kontaktperson: Birgitta Prøis, 977 17 485, birgitta@flangset.net

NATURVERNFORBUNDET I SKI

Kontaktperson: Stein Kr. Martinsen, 930 81 173, gaupestein@online.no

NATURVERNFORBUNDET I VESTBY

Kontaktperson: Kristian Vahl Østbye, Ugleveien 15, 1555 Son, 971 74 728, kristobye@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I ÅS

Kontaktperson: Hans Erik Lerkelund, 477 12 456, lerkelund@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - OSLO STUDENTLAG

Kontaktperson: Andreas Haakonsen, 908 65 822, andreashaa@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - ÅS STUDENTLAG

Kontaktperson: Anna Birkeland Olerud, naturvern.umb@gmail.com
(les mer på Facebook: www.facebook.com/naturvernmbu)

SETT OG SAKSET

Av Frithjof Funder

Kua berger klimaet
«Klimaforkjemparar, bønder og miljøvernarrar har berre eit val. Det er det mest usannsynlege av dei alle: å lite på beitedyra.» Hevdar Allan Savory, som meiner rett bruk av beitedyr kan stoppe ørkenspreiing, redusere konsentrasjonen av karbon i atmosfæren og bidra til berekraftig matproduksjon.
Hovedoppslag i Dag og Tid, 8. august 2014

Plantenes menneskelighet

Reinmosen er et vidunder, den vokser i opptil 2500 meters høyde og står der arrogant, ikke høytidelig, ikke langstilet, den har akkurat passe lang stilk til å være der den er, i klynger på høyfjellet uten et eneste kulturelt behov.
Inga Bostad i Morgenbladet 25.–31. juli 2014

Virkelig samvirke, kooperasjon, Norge–Sverige–Latvia!
Coop Appetittsild, produsert for Coop trading A/S DK-2630 Taastrup av Sterna Real Ltd.
Ventespils, Latvia.
Fra Coops etikett, juli 2014

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

FROGN Kontaktperson: Sylvi Ofstad, 413 22 730, s-ofstad@online.no

SØRUM Kontaktperson: Helge Njaa, 905 00 728, helge.njaa@goodtech.no

ENEBAKK Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

Dersom du ønsker å bidra med en artikkel har noen tema du ønsker mer stoff om, eller har innspill, ris og ros til Grevlingen gi oss beskjed på mail: tonjesteigland@outlook.com

NOAS MARKAKALENDER 2015

MEDE MANGE FLOTTE BILDER

Bestill allerede nå vår tradisjonelle kalender for neste år! Som tidligere blir det turbeskrivelser med kart til nye spennende områder i Oslomarka. Kalenderen er altså noe langt mer enn en vanlig kalender. Den er en turbok som mange vil ha glede av i flere år fremover både sommer og vinter.

Hvorfor ikke la Marka-kalenderen bli din julehilsen til familie og venner? Ved kjøp av kalendere bidrar du til NOAs arbeid for blant annet å ta vare på Marka, eventyrskogene og våre grønne lunger.

MARKAKALENDER 2015

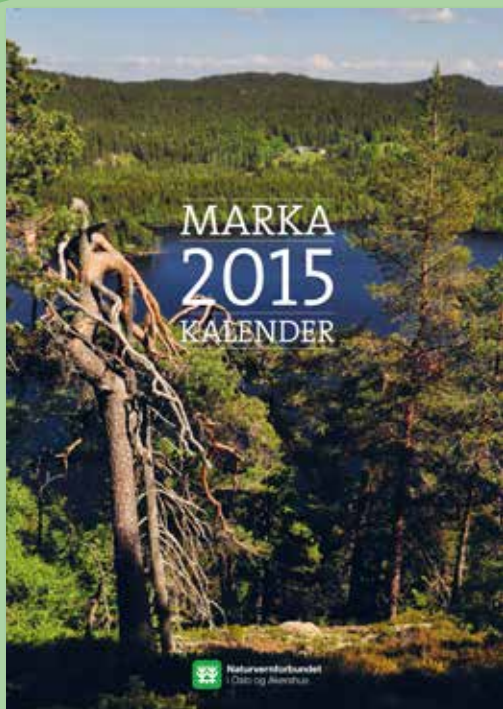
149,- /stk.

Porto og ekspedisjonsgebyr kommer i tillegg.

RABATT VED KJØP AV MER ENN ËN KALENDER

PRISER: 149,-/stk. • 2 – 5 eks. 139,-/stk. • 6 – 10 eks. 124,-/stk. • 11 – 20 eks. 109,-/stk. Be om pris ved bestilling av mer enn 20 eks.

BESTILL I DAG: Klipp ut kupongen, send bestilling til noa@noa.no eller ring NOA på 22 38 35 20. Kalenderen er klar for utsendelse i begynnelsen av november. Kommer du innom Vøienvolden i kontorets åpningstid (kl. 10 – 14) slipper du porto og gebyr.

Markakalenderen utgis av NOA. Kalenderen måler 21cm bredde og 29cm høyde.

Jeg bestiller herved ..... eksemplar/er av NOAs Markakalender 2015.

Kalenderen koster **149,-/STK.**, porto og ekspedisjon kommer i tillegg.

DET GISS RABATT VED KJØP AV MER ENN ËN KALENDER – SE PRISER*

.....
Navn

.....
Adresse

.....
Postnummer og sted

*PRISER: 149,-/stk. • 2 – 5 eks. 139,-/stk. • 6 – 10 eks. 124,-/stk. • 11 – 20 eks. 109,-/stk. Be om pris ved bestilling av mer enn 20 eks.

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Svarsending 2209
0091 Oslo